

ЖИВОТ ЈЕДНЕ БРАДАВИЦЕ

Кажу да брадавице, те чивијице расуте по прстима, живе две године. Чак и велика, квргава брадавица налик на хрпав домаћи кекс одумире за мање-више исто време. Брадавица се појављује на клинцу из школе ког најмање желиш да до-такнеш, а опет непрестано долазиш у додир с њим и његовом брадавицом. Тако сам ја своју зарадио од Блуија Плата. Осим брадавица, Блу је имао и екцем, озеблине, чиреве, а једном и, поврх свега, пришт на прсту. Ја сам имао само ту једну брадавицу, врло напредну, на првом зглавку десне шаке. Блу ми је рекао: „Не брини, Грдо-бо, отпашће ти за две године.” Да ме утеши, загрлио ме је једном руком, а ја сам се стресао. Имајући у виду да се иначе стресам кад га угледам, необично је колико често доколичаримо заједно. Блу је пријатна особа, због чега је донекле абнормалан. Такође је сиромашан. Увек је обучен у стари тамносиви џемпер на копчање који му је исплела мама (моја каже да не уме да плете, испустила би бод). Једном ме је звао на рану вечеру, на коју нисам био претерано вољан да идем, али су ми рекли да морам, да ће ми пријати, као безобразном и размаженом дечаку, да вечерам код госпође Плат, која ради као медицинска сестра да би послала сина у добру школу пошто јој је муж умро. Дурио сам се и шутирао намештај, комоду од златне бронзе у соби коју служавке зову *салони*, како им намеће моја мајка, али прихватио сам судбину. Почео сам да схватам да судбина подједнако утиче и на богате и на сиромашне. И да можеш зарадити покоју бору.

Блу ме чека на доку. Носи онај тамносиви џемпер и црне чизме на пертлање, само што су му иначе прашњаве чизме изгланцане за ову прилику. (Одурне су ми те чизме, ја носим ципеле које ми отац наручује код свог обућара, имам сопствени специјални калуп.) Иако не тражим погледом Блуову брадавицу, знам да ће бити на истом месту као и моја, коју сам сигурно добио од њега.

Вечерас као да се не познајемо. Испрва не знамо шта да радимо. Доколичаримо мало тражећи жива бића у прљавој води, на чијој су површини нафтне мрље и морска салата, а ту су и пилони под доком обрасли дагњама. Онда нас облива зној док се пењемо узбрдо и чупкамо замршене лантане између ивичњака и станова или приватних кућа. Повремено се сагињемо да покупимо камен и гађамо мачке. Приближивши се згради *Санџа Моника* где Блу живи с мамом, он се наслања на мене, рекао бих намерно, приноси песницу мом зглавку на шапи и мрмља: „Близанци!”, док утискује своју брадавицу у моју. Ослобађам се и знам да ће му се на лицу ука-зати онај дебелосни, крвави осмех. Моје тање усне развлаче се преко зуба. Чујем себе како сикћем.

Дакле, мој први поглед на *Санџа Монику* не испуњава срећа. Зграда вероватно делује тање и љубичастије него што је била. Цемент између цигли испада. На једном од одморишта, која листом личе на кришку шваргле, неко је обрисао говно са ципеле.

Платови живе на последњем спрату, па дахћемо кад смо стигли. Блу објашњава да му се мама још неће вратити с посла из болнице. Има кључ којим нас уводи

у ту мрачну кутију са задахом гаса и купуса. Мало ме је страх. Толико је другачије од наше куће пуне светлости, послуге и намештаја. У *Санџа Моници* ми навиру сећања на неколико убистава за која сам чуо.

Кроз ту кутију пролазимо до Блуовог личног одељка. Унутра је гвоздени пољски лежај с испраним прекривачем, старински умиваоник и бокал, као и, најупадљивије, залепљена на зид, два црна исечена облика – један је виолина, а други витез у оклопу. Испод те фигуре, исписана је на самом зиду, крупним црвеним словима, реч ТАНКРЕДИ. Блуова соба више личи на просторију негде на мору него на моју увек исту собу са исполираним намештајем и полицом пуном књига. Желим да га питам за то ТАНКРЕДИ, што би пак могло да изгледа као да он зна више од мене, а заправо сам ја тај који осваја награде у школи из енглеског, историје, географије – а и *Сигнеј морнинџ хералд* ми је објавио есеј.

Незнања ме спасава долазак сестре Плат кући. Улеће право у собу с папирном кесом у рукама из које се шири мирис јабука. Ситна је и весела. Смешка ми се као да зна све о мени, што је можда и тачно. Чуо сам да је моја мајка зове „Ефи”.

„Претпостављам да су дечаци веома гладни.”

Оглашавам се, као и Блу.

„Изведи га на балкон и покажи му какав је поглед, Танкреде, док ја спремим вечеру.”

Танкреде!

Кад се нисам срушио. Мислим да нико у школи, сем директора, не зна да је Блу Плат заправо Танкред. Деца би се запрепастила мада Блу није претерано популаран. Блу није ни трепнуо на своје право име и изводи ме на балкон.

„То је то”, говори. „Поглед!”, показујући руком попут мађионичара.

Један је од оних дана. С погледом на град и фино предграђе преко воде, лука се сва пресијава. Док долазе и одлазе, трајекти плету бели коларићу-панићу по плаветнилу, а ту је и онај незграпнији трајект што превози аутомобиле на који мајка понекад дозвољава да се укрца наш бугати, премда јасно истиче да се посећивање *Лошеј дела града* противи њеним принципима.

Сад кад је обавио дужност да прикаже Поглед, морам да осмотрим Блуија на његовом терену. *Танкред* не говори ништа више, али му бела кожа проткана риђастим тоновима дише, очи су му боје какву сам видео само на небу или води. Не бих то никад признао, али био сам поносан на свог новостеченог пријатеља.

Сестра Плат прекида узајамну ћутњу доносећи ножеве, виљушке и тањире.

Ефи жустро говори сину: „Дотерај мало косу, да изгледаш пристojно пред пријатељем.”

„И руке и лице”, довикује док уз тресак спушта есцајг и посуђе на балконски сто.

Сигурно мисли да ја не морам јер се њена упутства не односе на мене.

Док Блу ради што му је речено, одлучујем да је питам зашто су му дали име Танкред.

„Тако је желео његов отац. Брајс је волео музику. Свирао је виолину у групи. Росини му је био један од омиљених, знаш? А *Танкреди* је био крсташ.”

Иако моја мајка води музичку групу, сигуран сам да нико од њих није чуо за Росинија. Они свирају и певају песме о енглеским ружама и бледим рукама поред Шалимара.

Блу се враћа, влажне косе, мокрих образа, очију блиставијих него икад.

Док се Ефи повлачи у кухињу, одлучујем да га питам: „Чиме се бавио твој тата – сем што је свирао виолину у слободно време?”

Знам да људи попут Блуовог тате раде да би живели баш као што људи попут мог оца живе да потроше оно што зараде од туђих плата. Виолине су свакако у реду.

„Тата је био пекар по занимању.” Блу стиска ноздрве као да и даље осети мирис туре хлеба који се пече.

Његова мама је већ поставила да једемо.

„О, да, Брајс је био врхунски пекар – прави уметник.”

У њиховом друштву није чудно да се пекар назива уметником. Оброк нам је постао гозба у свету светлости и воде. Јешћемо печени пасуљ директно из конзерве, коју Ефи држи у куварској рукавици, јабуке из кесе, као и, сигурно не да бисмо се подсетили брадавица, пун тањир храпавог домаћег кекса. Ништа се толико чаробно никад није појавило на нашем столу код куће.

Ефи каже: „Дакле, бићеш уметник, чујем.”

„Да, тако је.”

„Надајмо се да ће се испоставити да си геније.” Намигује.

„А ти, Блуи?”, питам Танкреда.

Кад год му кажем какви су ми планови, Блу ме пусти да наклапам. Ако га, из учтивости, питам какви су његови планови, промрмља неке полуодговоре. „Ах, радићу нешто, наћи ћу неки посао, ићи негде. Волео бих да путујем...”

Вечерас, да би му помогла, његова мајка се тајанствено смешка. „Танкред нас неће изневерити.”

Настављамо да једемо. Топли, кашасти пасуљ из конзерве тера ми сузе на очи – или нешто друго. Ситне, смежуране јабуке пресијавају се као драгуљи и, кад их загриземо, обасипају нас мирисом какав се не сећам да сам раније осетио. А онај кекс, он ми застаје у грлу, не зато што је бајат, нити зато што ме подсећа на несрећне брадавице. Осетим некакву захвалност коју не бих признао ником чак и кад бих могао.

„Донеси му чашу воде, Танкреде.”

Кад је он то учинио, а ја обрисао очи без имало стида, остајемо да седимо на балкону.

Ефи је у својим мислима. Сумрак се спушта. Време је да пођем.

Блу ме испраћа до дока. Немамо шта да кажемо један другом. Док трајект удара у шкрипаву дрвену конструкцију мола и ја ускачем на палубу, нема потребе да се осврћем. Путници сигурно мисле да смо два другара који су се посвађали.

СТИЖЕМ КУЋИ. Пију виски и препиру се коју је карту оно друго требало да одигра у брицу. Чак им не пада на памет да ме питају како сам провео вече, што је сасвим у реду.

Недуго након тога шаљу ме у апотеку да подигнем лекове направљене за мајчине главобоље. Господин Балмер је помало мекан, а рекао бих и да није неки апотекаар, има гадне акне. Данас, док му плаћам лек, примећује брадавицу на мојој руци.

„Каква ружна брадавица. Ако је не скинеш, девојке неће желети да плешу с тобом.”

„Ко шиша девојке, нећу да траћим време на њих. А брадавица ће свакако отпасти за две године.”

Господин Балмер то занемарује и узима с тацне нешто налик штапићу балзама за усне.

„Ако будеш користио ово, гарантујем ти да ћеш за тили час скинути брадавицу. Ово је каустични штапић.”

Нисам желео његов стари каустични штапић.

„Велики сам поборник каустичних средстава за уклањање брадавица. Чистићу те, синко, и дати ти овај штапић бесплатно.”

Не волим људе који ме зову „синко”, али одлучујем да прихватим поклон старог Балмера да бих га ућуткао. Не морам да га искористим.

Чим сам ушао у кућу, одлазим у своју собу и почињем да трљам брадавицу каустичним штапићем. Бојао сам се да ће ме болети, али ништа нисам осетио. Сваког дана проводим време трљајући брадавицу, а у школи кријем руку од Блуа. Јер видим да је брадавица заправо почела да нестаје.

Трљам и трљам. А онда, кад јој више ни трага нема, одлажем ужитак кад ћу то показати Блуу – још мало, па још мало. Скидањем брадавице надам се да ћу се донекле отргнути утицају који тај *Танкред* има на мене.

Наравно, нема га заправо – али га има.

Отприлике у то време, много тога почиње да се догађа. Блу више не долази у школу, а мени говоре да ћу на крају полугодишта отићи с родитељима у Енглеску, на велики колеџ.

Сад кад је Блу нестао (зашто није нешто рекао?), не могу да се жалим никоме на своју судбину. Родитељи не саосећају с притужбама. Нико ми се не јавља у *Санџа Монике* кад год позовем. (Да нису доживели неку несрећу? Можда их је чак неко убио?)

Одлучујем да заскочим господина Пеграма, директора, ком се никад не обраћам сем ако ме он сам не салети. Кад га човек погледа, помало личи на војника, подшишани црни бркови, оптуживачки поглед и, да, некаква брадавица или младеж са стране на црвеној ноздрви. Толико је навикао да издаје наређења да је официр у њему приметнији кад говори, чак и кад се труди да буде пријатан.

„О, Плат је отишао”, говори, а брадавица оптужује заједно с очима. „Саветовао сам да то не ради, али мајка га подржава. Чак и без академског успеха, грешка је толико рано напустити школу.”

Не могу да верујем. Према мом схватању, Танкред је изневерио наше пријатељство. Али не смем да допустим Пеграму да се извуче са својим мишљењем.

„Блуи не мора да буде академски образован. Он је више...”, једва изговарам, „Више је... Мистик!”

Не знам како сам дошао до тога. Само ми је синуло.

Директор је зуррио.

„Бојим се да ће Плат вероватно постати скитница. Као и многи који рано напусте школу.”

Осетим пљувачку у устима. Без икаквог разлога принуђен сам да зајецам.

Пеграм ми спушта руку на раме. „Не брини. Наћи ћеш друге пријатеље у школи у Енглеској. Пред тобом је узбудљив живот... Имајући у виду твоју интелигенцију и креативну надареност.”

Проклете награде и есеј у *Хералду*.

„Нисам ја... Блу је...”

Јер Блу има нешто, не знам шта, што ја немам.

Но Пеграм ме још једном тапше по рамену и одлази, издижући стопала више него што је потребно, као да избегава барицу просуте меласе.

Тренутак наше пловидбе брзо се приближава. Још ми се ниједно од Платових није јавило.

„Зар није чула да одлазимо?”

„Не знам. Најзад, нисмо блиски пријатељи.”

Кабински сандуци су спремни за линијски брод којим ћемо отпутовати. Седамо на препуне кофере да бисмо могли да их закључамо.

Тражећи да ли сам нешто заборавио, проналазим каустични штапић у купатилу. Кад је решио брадавицу, изгубио сам занимање за њега, али сад сам га тутнуо у џеп за срећу.

Још једном покушавам да добијем *Санџа Монику*. Ефи се јавља.

„Јесте ли били одсутни – или болесни?” Чујем љутњу у сопственом гласу.

„Не, мили. Сви кревети у болници су заузети.”

„А Блу?”

„Ах, Танкред је отишао на Запад. Живи с неким Аборицинима.”

„Откуд с Аборицинима?”

„Каже да има много тога да научи од њих.”

Типични Блуи! Баш како сам рекао Пеграму кад ми је то пало на памет као неком одраслом човеку кад се, како кажу, нацврца.

„Он њих заузврат подучава столарству”, говори Ефи.

Блу је добар столар. Никад то не спомињем јер не могу да закуцам ексер како ваља.

„Зар не знате да одлазимо? Можда заувек.” Наглашавам то. „Дају ме у британску школу.”

Тресем се.

„Хоћете ли писати, сестро Плат?”

„Ниједно од нас не пише лепо. Али хоћемо.”

То значи да неће.

„Реците Блуу да немам више брадавицу. Скинуо сам је каустичним штапићем.”

„Брадавица? А, да. Нисам знала да јој је Танкред придавао значај. Брадавице нису најважније. Свакако отпадно.”

„Ипак му реците.”

То је све што имам да кажем вражјој сестри Ефи Плат.

Један је од оних стакластих дана у Великом аустралијском заливу, безмало сви повраћају. Бауљам по броду, сâм дангубим. Размишљаам да напишем песму да покажем како сам креативан, али једноставно не иде ма колико да гризем нокте. Гурам руку у џеп и налазим каустични штапић. Иако није прошло дуго откако сам га користио да скинем брадавицу, осећаам се много старије, готово као да сам одрастао.

За добра стара времена, трљаам зглавак штапићем... Кад... Видим... Да на цилиндру постоји чеп. Трљао сам брадавицу чепом.

Каква превара!

Углавном, брадавица је спала. Природно? Или неком магијом коју имам у себи. Могуће је да сам ја мистик на каквог ми је Блу личио.

Али дубоко у мени је љутња, усмерена према себи, или *Танкрегу*, или каустичним штапићима. Бацаам штапић у стаклени котао који кључа истог тренутка. Управо кад капљице досежу ограду, повраћам, а властита повраћка ми се враћа у лице.

Нема места мистерији. Мокар сам до голе коже и све ме пецка. Вода ми односи мокру капу у океан преко ограде.

Шта год да ко каже, школа и рат су траћење времена. Интернат на мом енглеском колеџу имао је решетке на прозорима и полигон за вежбање поплочан испуцалим асфалтом. Зиме су пуцкетале од сивог леда. Влажна, грозничаво зелена лета увукла су ми се у плућа, која су након њих остала еластична као сасушена гума. Дословно сам робијао у школи. Често ми се чинило да сам добио доживотну казну.

Ништа у ратним годинама. Површно гледано, мој рат је био пријатна вежба бескорисности спроведена у велелепном шкотском хотелу међу играчима бриџа и локацијама лако стеченог вискија. Због плућа сам избегао активно служење војске и стекао грижу савести док сам писао два, или беше три, романа због којих сам данас признат. „Немаш разлога да бринеш”, говорили су ми иза својих кријумчарених цигарета. Само у сновима. А због мазохистичких посета Лондону, нису ми били страни стварни живот, уништавање, крв, људска безличност и сабласно добовање шрапнела за петама.

У једној од тих експедиција налетео сам на Стилвела, аустралијског емигранта и глумца који је седео на две столице тако што је глумио за вагрогасну службу.

„Ко би рекд! Други за два дана!” Стилвел је успео да споји аустралијски нагласак и сценски говор лондонског Мејфера.

„Како то мислиш?”, промрмљао сам.

„Онај твој школски друг – Блуи Плат.”

Тик пре него што ћу га чути, знао сам да то име следи, као кад телефон зазвони док очекујеш.

„Да... Блу...”

„Видео сам га јуче у Бетналу како извлачи лешеве из рушевина.”

„Био ми је пријатељ.”

„Никад ми није било јасно шта си видео у Блуу. Је ли он квекер?”

„Могуће. Много тога је прећутао. Зашто?”

„Био је с неком квекерском јединицом; поред су стајала два санитарска возила.”

„У Бетнал Грину, кажеш?”

Било је то оправдање да се отресем Стилвела, који ми се никад није допадао. Кренуо сам у дугу, несувислу шетњу кроз остатке града. Наравно да нисам нашао Танкреда као што га нисам нашао ни у детињству. Предвече поче противавионска паљба, шрапнели, светлеће ракете, негде око мене сувишна бомба или две смрскаше шут у прах. Није ме било страх или, ако јесте, онда сам се бојао да ћу можда пронаћи предмет своје потраге, и да нећемо знати шта да кажемо један другом. Углавном, нисам нашао ни њега ни квекерска санитарска возила у тој разореној пустоши.

Наредног јутра сам схватио да би било паметно да се распитам у квекерском седишту.

Службеница је изгледала жућкасто и оптерећено синоћним бомбардовањем. Као квекерка, требало је да буде спокојна.

„Плат, Танкред...” Нервозно је гледала спискове. „Није заведен овде.” Обавила је дужности и изгубила занимање. „Можда није квекер – или није хтео да се региструје – придружио се – помогао кад су бомбе падале. Или сте добили погрешну информацију.”

Тумарао сам по разрушеном Лондону још два дана, а онда се вратио у онај хотел у Шкотској и писању романа који је наводно трагао за истином, стварношћу, пажљиво бирањем речима и прорачунатим књижевним реченицама.

Једном или два пута разматрао сам да пресечем вене, али су ме спасли снови о срамоти кад би ме открили како по свом избору плутам у кади пуној крви усред рата.

Као да снови нису довољно крвави. Извлачи ме кроз мирисе црвоточне структуре пропалог цигленог зида. Носи дуксерицу с апликацијом грлице у лету између мушких дојки. Памук му се лепи за живо тело усред смрти. Пустио је браду, неочекивано седу и кудраву. Леже на мој безмало леш и приљубљује своја уста на моја, тако да израстамо заједно, из прошлости, у будућност. Левак сачињен од наших уста више није људски, нити је од метала, звуци и обличја разлежу се око нас, ватрогасна кола, шрапнели, изрешетан гасни грејач воде и даље у поседу остатака сопствене коже и косе, лимени шлем с рупом што води у нечији мозак.

Све је то прогутао нејасни кашаљ бомбе сједињене са својом метом.

Сад се боримо на ивици другачијег левка, у врелом песку, у друштву хиљада других мрава, да побегнемо или да прождремо месо на које смо набасали. Осетим напрслине на тврдој шаци коју ми нуди красте отворене ране брадавицу што никад није одумрла. Чак и таква преживела израслина слави гадост живота. Моја је одумрла захваљујући погрешно усмереној снази воље, мојој сујети и погрешној амбицији.

Искобељавамо се обојица из пешчаног кратера будући да више нисмо у милости људождерским мравима. Клечимо у бескрајној побожној пустињи од сунца поцрнеле бутине напињу нам се у истоветној сврси суочени један с другим а да не видимо унутра никад заправо нисмо могли не можемо да прочитамо око нас клече црнци поруке им урезане у кожу нечитке као жврљотине на деблима суморног дрвећа.

Све бледи сунце се истопило у измаглицу овенчавши сиве камене стрехе шкриљчане плоче шкотског хотела. И ја сам хладан и сив. Паперје је склизнуло на похабани тепих некад луксузне хотелске собе.

МИР. Зашто да га не буде? Рат је завршен. Утувите то себи у главе и електрична светла у свакој сфери. Немојте да вас одбија ако је жуљевита мембрана земље наставила да дуго споро и немилосрдно дамара откако су мегабомбе бачене. Престаће или ћете научити да живите с тим.

У теорији сам слободан. Оптуживачки глас бљује: „Таква свиња као ти није никад била ништа друго до...” У теорији, да. У стварности сам одувек био заробљен у властитој недостатности. Кад бих само могао да пронађем Блуа Плата и скупим храброст да му затражим одговор који осећам да има. Али Танкред је такође добрано заузет.

Путујем светом трпајући у себе неследовану храну, исписујући странице фолио-папира неважним мислима које претендују на смисао. Наследио сам кућу у Сиднеју која је некад припадала мојим родитељима. Трајектом прелазим преко воде до дока испод *Санша Монике* где је крајње време да се фуге обнове и где мисли гаса и купуса гуше странца. Презиме ПЛАТ уклонили су са списка станара.

У болници: „Сестра Плат? Отишла да лечи војску. Заробљеништво. Болест. Путовање. Није се јављала. Можда се вратила у Аустралију. Можда у пензији.”

„Сигурно је имала пријатеље?”

Жена иза стакла се слаже. „Много. Ефи Плат је свима била пријатељ.”

„То није исто.”

„Није исто.”

Нота тужне досаде провејава с друге стране стакла, преплићући се с долазним позивима.

„Имала је сина.”

„Е, јесте. Чудно име. Необичан. Или смо бар тако чули.”

„Где је он?”

„Не бих знала. Можда га можете пронаћи у ЛИЧНИМ ОГЛАСИМА.”

Успело је. Особа која претреса УМРЛИЦЕ може да пређе на пртљање по ЛИЧНИМ ОГЛАСИМА. Френк Рајли се појавио. „Јес’... Ко је ишò на Марш,¹ заборавит га неће.” Френк је и даље. Кожа и вене. Руке стално дрхте. Задах, не од алкохола, рекло би се, већ од дуготрајних бедних следовања и тескобе. „Пиринач с дна вреће. Проклето прашина. Ужиган. А опет си имò среће... Зајмио од жутаћа. Волели га. Сви су волели Блуа. Многи би одапели пре Марша да није било пиринча што га је Блу прокријумчарио у колибу. Није било бољег друга.” Френк се тресао горе него икад од сећања, дисао је тешко и опоро из дубина прошлости пре него из свог уса-

¹ Термин „Марш” обично подразумева низ присилних и трауматичних маршева на које је јапанска војска терала аустралијске заробљенике у Другом светском рату. (Прим. ирев.)

хлог трбуха. „Рекли смо да ћемо се држат заједно кад се све заврши. Ал’ нисмо. Наш како иде, јел’?” Преживели није сачекао одговор, а како могу да га прекинем да му кажем да Блу, чије је право име *Танкред*, није добио овлашћење да се *гржи*. Питање је да ли Френк Рајли, повратник из рата, пензионисани водоинсталатер, Мерлин муж, Крисов и Бленин тата, Мерилинин, Нарелин и Невов дека, зна за *Танкреда*. Да је чуо, не би веровао, иначе би то доживео као светогрђе усмерено против другарства. „Јес’, и на Маршу... Дође и млатне те по глави, сваког који сустане, удари га, док не дођемо себи. Кад кажем млатне, можда каквом мотком, мада није, већ те млатне Блуова вражја рука. Јес’... Јебени Марш...” Зури без трептаја, разрок или ћорав.

Мерл излази и додаје му шољу чаја. „Ајде! Ајде! Доста му је, господине!”

Дрхтаве усне се приносе, безубе десни приљубљују уз обод шоље. „Јебени Марш... Јебени рат...”

Сад кад се рат завршио, обилазим мање ратове које је тај сукоб изнедрио. Држим говоре да промовишем књижевност и етику. Прихватам испразне почасте, почасне дипломе. Претварам се у пуњену ћурку на банкетима и помажем естаблишменту да је поједе. Књиге које сам написао, прва издања и преводи на сваки незамисливи језик, ређају се збијено, збијеније, прете да оборе једна другу с полица наслеђене куће коју више не могу да зовем домом – толико често сам одсутан да примим најновије почасте. Слава је толико озбиљно занимање које захтева много времена да понекад морам да се насмејем. Кад бих само могао да поделим тај смех с неким ко ће му увидети смисао.

Седим сам на клупи, окружен згњеченим плодовима фикусовог стабла и птичјим говњима, кондом у изгаженој трави лежи ми крај ногу. Испод су блиставе воде оног што би моја мајка назвала Добра страна луке. Постарији човек, господин каквим жели да се представи, прилази мојој клупи. Врло је дискретан. Носи прилично похабану свештеничку крагну. Седа на други крај спустивши се уз помоћ штапа. Осећам да ће врло ускоро разбити тишину.

„Извините што Вам сметам, али препознао сам Вас из слика у новинама.”

„Надао сам се да *нећете*.”

Частим га језивим кезом, у шта ми се осмех претворио због разних намештања лажних зуба.

„Нећете ме препознати. Готово ме нико не познаје...”, кашље. „Али ишли смо у школу заједно.”

Запањен сам. Нисам стар, можда времешан, али ни близу толико стар колико мој наводни школски друг.

„Ијан Фипс Робинсон.”

Сећам се неког Робинсона, који је отишао убрзо пошто сам ја дошао.

Да, тачно се сећам Робоа. Ни трага од тог „Фипс” у оно време. Иако сам се прилично плашио Робоа у школи, сигурно је имао потребу да касније дода то Фипс да би подигао самопоуздање.

Сместа ме је срамота те снобовске помисли.

Бар је тај наизглед скромни свештеник неће бити свестан. Или већ јесте? На извештај начин морам покушати да се искупим за безосећајност и охолост.

Окрећем се ка њему на ребрастој клупи. „Реците ми нешто о себи”, подстичем пречасног Ијана, наговештавајући том блесавом реченицом да сам и ја пријатан и скроман.

„Испрва ништа занимљиво. Сеоске и приградске парохије, онда ми је жена умрла. Постао сам капелан у морнарици и онда ми је живот почео. У извесном смислу се ту и завршио. Наш брод је припадао међународној флоти која је посетила Хирошиму и Нагасаки одмах пошто су бацили бомбе. И поред све Ваше креативне бриљантности, не можете замислити те дане бриљантног пакла. Не желим да звучим непристојно – разумете? Сувише Вас поштујем...”

„Нема потребе... Нема потребе за...” Нестајем у пари и спокојној песми птица сиднејског јутра јер заиста ме вређа што је као у мету погодио сугеришући да су књижевност и живот раздвојени.

Да будем искрен, више би ми пријало да се присећам изванредно формалног јапанског свитка Хирошиме угнежене међу планинама покрај Сетског мора, с боровима и јаворима, дрвеним купатилима и сепареима где су докони заводили сами себе избразданим остригама и коралним скулптурама од козица пре него што је реалност исцепала свитак на комаде и разоткрила рите човечанства.

„...сива подерана кожа, месо у чије незаштићене ране муве полажу црве, унакажени удови, надути ожиљци. Мислим само на живе, пазите. Многи су ишчезли и никад их више нико није видео.”

Схватам зашто се живот тог пристојног учесника у ужасима призора око њега у неку руку окончао.

„Могло им је сметати туђе присуство. Али није. Колико је могло да се види. Никад не можете бити сигурни.”

Пречасни Ијан Фипс Робинсон знојио се испод свештеничке крагне.

„Није им се могло претерано помоћи. Можда нису очекивали... Тешко је замислити стање ума људског бића у тренутку пошто те ђаволске играчке муњевито саопште своју поруку.”

Жустро дише, грло му се стегнуло од речи које користи да исприча причу. У исто време његове очи као да признају неко фатално стање које сâм сумња да гаји.

„Једног туђина су прихватили као да је њихов. Никад нисам видео Јапанце да тако реагују на неког западњака. Малобројни преживели лекари никад нису критиковали његове неуобичајене методе лечења – мазао је поцепану кожу сваковрсним уљем којег се дохватио – квасио капима чорбе рупу која је некад представљала уста.”

Нагињем се ближе.

„Узгред, познавао Вас је. Не мислим као писца, већ лично. Рекао је да сте били пријатељи. У школи. Звао се Плат. Сећате га се?”

„Јесмо били пријатељи, претпостављам...” Глас ми је огрубео од мрзовоље. „Учинио је све да заборавим на наше пријатељство.”

„О, али говорио је о Вама врло благонаклоно. Како је оно рекао? ’Реците Грдоби да се морамо видети кад дођем кући. Томе се радујем више него и чему другом. Само да нема увек толико посла који треба обавити.’”

Волео бих да ме овај убитачни гњаватор остави на миру.

Али он наставља да црта прошлост штапом по песку што се помаља кроз траву под нашим ногама.

„Деловао ми је сирово у школи. Не бих онда рекао да има то у себи.”

Гледа ме као да би да процени мој запажања истине.

Ох, иди, иди, пречасни Гњаваторе! Остави ово јадно створење које је изгубило близанца готово по рођењу и без њега никад није смогло снагу да се суочи с раном у какву људска уста умеју да се претворе.

Неколико година касније обрео сам се у Токију да одржим говор на неком универзитету. Пошто сам извршио дужност према студентима, отарасио сам се наводних водича и сео на воз ка ободу града-џунгле где још постоји један манастир, више не толико у првобитну сврху колико као споменик прошлости. Шта сам очекивао – нисам тачно умео да кажем. Некакво просветљење, можда бих признао да сам морао да одговорим. Изнесен из муњевитог воза с реком других, намеренијих путника, осећао сам се изгубљено међу уобичајеним симболима разорног напретка: пилонима, кабловима у висини, индустријским облацима што вечито мењају отровне облике.

Унутар манастира, мир. Ни трага од туриста изузев пластичне кесе што једва лебди на рубу пешчане баште разграбуљане надљудском прецизношћу у једноставну, формалну шему.

Савршена је, а опет осећам потребу да ходам по њој. Ако оскрнавим песак, да ли ће неко излетети напоље и одрубити ми главу с рамена? Надвладавам потребу. Али се питам да ли је моја природа, у недостатку духовности, ближа руглу и загађењу индустријског кошмара него животном веку који проводим у покушају да досегнем естетску перфекцију.

Неко ме посматра, осетим, с манастирских степеница.

„Поздрав, господине, урадите то ако Вам се ради. Можда сте у праву.”

„Али не желим. Бар мислим да не желим.”

„Онда још нисте спремни.”

Глас се обраћа грленим америчким енглеским, човек је омањи, боје и текстуре нецукера. Праснуо је у махнит и гласан смех, вероватно јер се претерано препуштао зену. Све бих дао да поделим лудило које ће засигурно до краја остати скривено од мене.

Приближава се.

„Дошао је са Запада и вратио му се кад је дошло време. Зашто?”

„Дајте ми времена да размислим.”

„Није добро. Није добро.” Подиже штап да ме удари. Трчим, трчим, не марим за уређени песак.

„Можда други пут”, довикујем му.

Не изненађује ме што баца циглу за мном.

У повратку препуним возом сећам се текста који сам засигурно негде прочитао – *Наму Амида Буџсу*. Не чујем сопствени глас затрпан испод праскавих туђинских, али људских гласова што се разлежу у свим правцима око мене. *Почасић Буџи, Амида*.

Сад препознајем глас. Једноставан. Усредсређен. У различитим животним тренуцима показао ми је пут, али је мој ум сувише горд, или сувише ограничен, да крене њиме.

Поново у болници. Ишао сам на преглед. Не мислим да сам неуротичан. Само нема смисла ризиковати. Сад кад сам обавио дужност, осећам се врло, ако не и прочишћено.

Стојим испред на тротоару, у том стању колебљиве еуфорије, обраћа ми се нека жена.

„Имам поруку за Вас, господине, од старе пријатељице.”

Увек сам сумњичав према таквим гласницима. Стрељам је погледом не бих ли је отерао.

„Које пријатељице?”

„Сестре Ефи Плат.”

„Зар Ефи није умрла?”

„Далеко од тога.”

„Па требало би. Сигурно има сто година.”

Занемаривши моју чангризавост, жена се смешка испод бора и пудера. Свакако не у цвету младости.

Иако нисам стар – постарији, времешан – све сам свеснији година (почео сам чак и штап да носим, исплати се у аутобусу и на улазу у банку).

„Ефи и ја смо радиле заједно. Ја сам стажирала, а она је била главна сестра на одељењу. Бескрајно сам јој се дивила.”

Безимена обожаватељка ми је све појаснила. Видим је у изгланцима ципелама са служавкином капом.

Сад јој се вештачка вилица помера.

„Обрадовали бисте сестру Плат ако је посетите.”

„Хмм...” И сам се забављам вештачком вилицом сад, можда сисам непријатну лизалицу (укус сладића, рецимо, или аниса).

„На крају света, несумњиво.”

Спомиње старачки дом у нижем горју. Стресам се од помисли, већ су ме прогутали измаглица и она мала насеља од фибер-цемента. Бар ће ме неко половично обећање ослободити ове гласнице.

А онда се сетим. „Ефи је имала сина.”

„Е, јес’. И даље га има. Рекла ми је да Вам кажем. Има и писмо у коме Вас он спомиње. Има фотографију – онедавно.”

„Је ли и он остарио? Као сви.”

Гласница се смеши из веће дубине, из бора и пудера, кроз дрхтаву протезу. „Не бих знала. Нисам га упознала. Дође и оде.”

„Али видели сте ту слику?”

„Јес’, видела сам слику. Али чини ми се да није верна.”

Гунђам накратко због разочаравајуће информације. Али ми нерви титрају, у грудима ми је зазвиждало.

„Може бити да је већ био и отишао.”

Смеје се. „Тако је.”

Клизам се и тоциљам док се пењем гњецавим брегом ка дому у који су тутнули Ефи. Дахћем и дрхтим у лондонском макинтошу. Око мене измаглица се разилази, разоткрива безгранично небо и бразде вододерина без дна ако погледам наниже.

Јадна Ефи, замисли само те озеблине.

Уводе ме у дугу, уску просторију где су заточеници поређани, попут путника у возу, да вечерају. На једном крају телевизор немо трепери. Пазитељка ме води до половине кола за ручавање до једне од древнијих путница.

„Ево ти посете, Ефи”, говори сестра и одлази.

Древно створење се на светлу преобраћа у карикатуру Ефи Плат. Лупка по столици поред себе.

„Седи, душо. Извини што ти не могу понудити да једеш. Нисмо претерано го-стољубиви, зар не?”

Снажне зубе замениле су десни. Из једног угла уста виси јој нит сивог јела с млевеним месом.

„Је ли лепо?”

„Пре ћемо рећи укусно.” И даље живахне ситне очи одају више од шале, знање једноставне езотеричне врсте.

У искушењу сам да споменем ону конзерву пасуља, кесу миришљавих, кржљавих јабука, али се не усуђујем, из страха да се не винемо из стационараног воза који је Ефина судбина.

„Рекао бих да Вас пријатељица посећује?”

„Која?”

„Радиле сте у болници заједно.”

„Ах, Вал Котон. Не, не посећује ме.”

Без увреде. Рука у рукавици брише храну с угла усана.

„Вал је добра. Али има мајку.”

Време откуцава спорије од сата. Неми телевизор трепери, од крвавог, људског насиља, преко печења пите од рабарбаре, до јефтиних венчаница и меденог месеца на коралном острву.

Зар неће споменути разлог моје посете?

„Јуче је био неки свештеник. Мада бих више волела правог попа – иако, наравно, не верујем изузев...”

Једна путница зарања лицем у јело. Чисте је.

„Знаш на шта мислим, душо.”

„Волео бих да знам.”

„Другачије гледиште.”

Друга путница почиње да вришти. Шта год да је, погоршава се. Одводе је док се опире, грчи, исплаженог језика.

Више не могу да одгађам тренутак. „ТАНКРЕД.” Чујем себе како вичем кроз блебетање старих, шлајмастих гласова, звекет кашика о ламинат, све даље урлике епилептичарке. „Ваша пријатељица Вал ми је рекла да имате писмо – слику.”

„Шта ако имам? Мислила сам да си дошао у лепу, дугу посету.”

Боже, помози нам, тако би се могло завршити. Нас двоје раме уз раме у непо-мичном возу. Међутим, не жели да ми изврда. Зна да су моје намере озбиљне. Ми смо истински верници. Верујемо у Танкреда.

Узима похабану торбу с мрљама од хране. „Јуче смо јели млевену *йилеџину*. Био је Танкредов рођендан.”

„Је ли био ту? Јесмо ли се мимоишли?”

„Не, мили. Давно је долазио. Отишао је на Запад. Негде у пустињу.”

Копа по торбици, међу листовима папира, танким тракама густог плетива.

„Не верујем... Више... Да Танкред постоји.” Она је та која ме тера да дођем до тог закључка.

Остали још верују, окупљају се, Френк Рајли, пречасни Ијан, разни анонимни Абориџини, затвореници, жртве нуклеарног холокауста.

„Изволи!”, нуди ми фотографију као доказ.

Као што ме је гласница упозорила, слика заиста није верна – лице је избледело, лик би могао бити свачији, у било ком животном раздобљу.

„Није важно ако ми знамо”, чуварка реликвије објављује. „А ту је и порука.”

Прљава авионска дописница коју ми даје безмало се распала.

„Прочитај”, наређује.

„Реци Грдоби да ћемо се наћи да распредамо о брадавицама и којечему следећи пут – добро ћемо се изблебетати.”

„Док се ја питам, нећемо. Брадавице одумиру, то сви знамо.”

Одлазим тешка срца и тоциљам се низ гњецаву падину ка возу у *йокреџу*.

„Стани! Стани!”

И заправо стаје. Лудаку, што дахће и шепа са штапом док му под ногама крза неразграбуљани шљунак.

Смештен сам на 6. одељење, крило Ц. Нисам сам, али као да јесам. Ту су три зомбија која се ретко мешкоље или жале.

„Једино се Ви жалите”, жали се медицинска сестра, која мирише на ланолин, плаве косе што јој у скутима виси покрај образа. „Необичан деда... Али сте симпатични.” Кикоће се. „Нећемо ништа рећи главној сестри.”

„Којешта!”, трудим се да потиснем бес. „Симпатичан никад нисам био. То је супротно мојим принципима.”

„Није на Вама да просуђујете.”

„Ко да просуђује ако нећу ја? Добро, неко. Да, Танкред. Није долазио?”

„Нико није долазио.”

„Не верујем.”

„Ваши принципи им не би дозволили... Или њему... Ко год да је Танкред.”

„Танкред је део мене којем сам увек тежио. Мој тешко замисливи близанац, који је отишао. Обојица смо имали брадавицу велику као парче домаћег кекса. Отпале су. Живот једне брадавице траје две године. Али моја се вратила. Погледајте... Погледајте... Већа него икад... Већа од свега. Спавала је.”

Доводи друге да дискутују о мом стању. Прописују.

Не смем да попустим. Танкред можда дође док сам омамљен.

„Зар не можете да раширите ове загушљиве завесе?”

Да ме одобровоље, чине то.

Све је светло. Пресветло. Сунце бије по зидовима од црвене цигле овог затвор-града из којег ме само Танкред може избавити. Међувремена испуњава перверзна лепота: мора, и бродова, и валовитих брегова ручно брушеног камена и крваво-црвених коцки. То ми је и лепо и ружно. Склапам очи пред оним што напослетку постаје неподношљиво.

Неко свлачи чаршав. Велика свита разговара о брадавицама, младежима, свакој људској израслини.

„Ова је нова”, објашњавам, да им помогнем.

„Не брините”, лекар с наочарима ми саветује.

„Не бринем, само што Танкред може доћи – онај што ће објаснити – пре него што се ово с брадавицама рашири и замрачи ми тело... Цео свет.”

Забијају иглу у велику, брзу вену реку живота коју тек сад откривам.

Падам. Никад нећу досегнути дно или, ако га досегнем, никакав сан ме доле неће чекати.

На неки сам начин будан прозор се смркава моја балерина-тамничарка Ланолина хода око мене на прстима.

„Нећу да умрем, сем због доктора, адвоката и политичара.”

„Нико није рекао да ћете умрети.”

„Нећу умрети од меланوما?”

„Ко Вам је рекао да га имате? А и да имате, људи се лече од њега сваког дана.”

„Не од мог. Он је свачији. Шири се светом. Све тамнији сваког тренутка. Само треба да погледате кроз прозор.”

„Толико рационална особа попут Вас требало би да је паметнија. Мораћу да навучем завесе ако не...”

„Разум ми је одувек био проблем, не брадавице, не младежи, не врајји меланом.”

Позвала је момка надлежног за свеприсутну иглу.

А онда... Онда...

Дошао је. Држи ме за руку. Ја који сам некад био разлог постојања света нисам више онај стерилни крајни циљ. Док свет обавија тама, зло у мени умире. Разумем. Заједно са затвореницима, патницима, преживелима. Више није ја сад је ми.

Ми смо ти који чувају тајну постојања

ми који владамо светом

МИ

(С енглеској превео Њор Цвијановић)